

VÖRÖSHAJÚ NŐ (ZSOLNAY JÚLIA ARCKÉPE), 1898

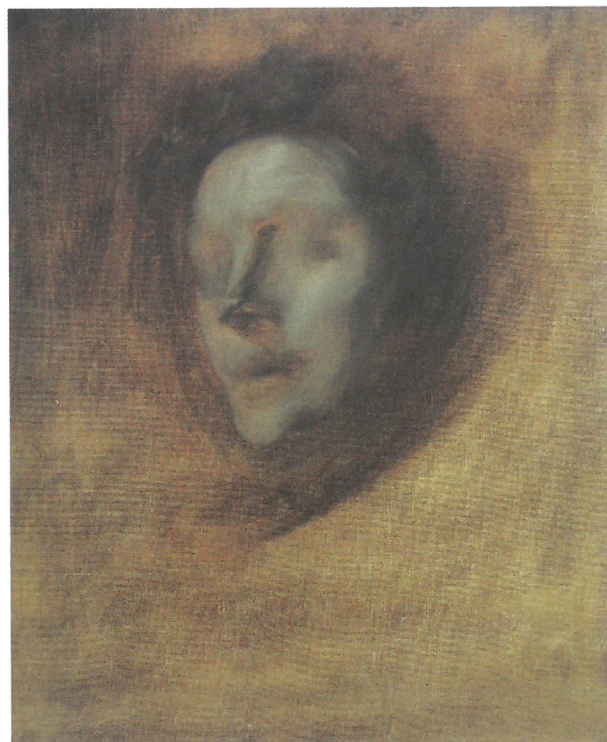
Pasztell, papír, 42x42cm

Jelezve jobbra lent: Zsolnay bácsinak Rónai 98

Kikiáltási ár: 8 500 000 Ft

Starting price: 34 000 EUR

Eugène CARRIÈRE: Áhitat, 1890. magántulajdon

AKÉP MODELLJE

Rippl-Rónai József e korai pasztellképét minden valószínűség szerint Zsolnay Vilmosnak készíthette, akivel az Andrássy ebédlő étkezésének kivitelezése során került közeli kapcsolatba 1898-ban. Egy levél tanúsága szerint jóbaráti viszony alakult ki a pécsi gyár tulajdonosa és a művész között: „Megajándékoztak nemcsak meleg érdeklődésükkel, barátságukkal, tiszteletükkel, hanem tényleg megajándékoztak több darab gyönyörűbbnél gyönyörűbb edényekkel.” A pasztell modelljét illetően a legvalószínűbb feltételezésnek az tűnik, hogy a képen látható nő Zsolnay Vilmos lányát, Júliát ábrázolja, aki egy 1900-as keltezésű önarcképe tanúsága szerint valóban hosszú vörös hajjal rendelkezett. Bár ekkor a modell már 42 éves volt, Rippl-Rónai idealizáló portréfestészetét ismerve azonban megalapozottnak tűnik, hogy a képen ábrázolt nő valóban a művésznő lehetett.

RIPPL-RÓNAI PORTRÉFESTÉSZETE AZ 1890-ES ÉVEKBEN

A kép festői kompozíciója a nőalak sejtelmes profilvonalára és hajára épül. A figura leheletfinom megfestése, az arc lassú áttünése a háttérből szinte látomásszerűvé változtatja az alakot. Ez a sejtelmesség, a látható mögött megbúvó, benső világot fűrészsző piktúra jórészt Puvis de Chavannes és Eugène Carrière festészetének hatására jelent meg Rippl-Rónai életművében. A belső élet képi kivetítése valószínűleg e pasztelleken, melyek misztikuma nagyrészt a 19. század végének nőkultuszából táplálkozik. Tiszta szimbolizmus ez, mely mélyen áthatja a festő elvonatkoztatás irányába hajló portréművészetét, s bár arcképei kivétel nélkül modell után készültek, figurái olyannyira átszellemültek, hogy kevesebb közük van a valósághoz, mint a belülről fakadó sejtésekhez. A szürke, kék, vagy éppen barna homályból alig-alig felsejlő, titkokkal és finom szomorúsággal terhes nőalakjai elsősorban nem szépségükkel, hanem a belső intimitás, rezdülések felfokozott érzékisége folytán alkotják Rippl-Rónai egyik legizgalmasabb képciklusát.

RIPPL-RÓNAI HAZAI FOGADTATÁSA

Az 1896-ban hazatelepülő Rippl-Rónai modora – ahogy Malonyay Dezső fogalmaz szintetikus művészete meglehetősen hideg fogadtatásban részesült Budapesten.

Az uram-bátyám kurzus, a biztos közép-szer ekkor még kíméletlenül kikezdi mindazt, ami újszerűségével felfordulást kelt a magyar ugaron. Körülbelül 1900-ig tart, míg végül szélesebb körben kezdtek érdeklődni művészete iránt.

Ám még ekkor is védelemre szorul, mint például a Royal Szállóban megrendezett kiállítása kapcsán, ahol a támogató kritikák elszántsága egyben az őt ért támadások vehemenciáját is jól illusztrálja. Lyka Károly például így kelt Rippl-Rónai védelmére: „Külön állani, külön utakon járni: – körülbelül ez a vágy hajtja Rippl-Rónait ... Ez a vágy bántja leginkább a nyárspolgárt, aki csordatermészetű lévén, hőn óhajtja, hogy minden juhocska egyforma légyen az akolban. Innen az ősi küzdelem az egyéniségek és a purgerség közt, az ádáz gyűlölet, amellyel le szeretnék nyiszálni szár-

nyát, kezét, fejét annak, aki magasabbra röppen, mélyebbre markol, a messzibb láthatókra tud tekinteni.”

Míg Malonyay, Rippl legkorábbi hazai híve, ha lehet még több konfrontációt vállalt:

„Egy magyar művész, aki nem hasal végig egy darab természetben, hogy azt az utolsó fűszálig megegye, mint hernyó a falevelet.”

Kaszás Gábor